

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СІМЕЙНЕ ПРАВО

для студентів

спеціальності *231 Соціальна робота*

освітньої програми *Соціальна педагогіка*

освітньо-кваліфікаційного рівня *молодший спеціаліст*

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1590/20
СЖ
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » 2020

Розробник: Тарасюк Алла Юріївна, викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Тарасюк Алла Юріївна, викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства
Протокол від 25 серпня 2020 року № 1

Голова циклової комісії Алла ТАРАСЮК

Робочу програму перевірено
«26» 08 2020 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи

 Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора
з навчальної роботи

 Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20_/20_н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	2 / 60
Курс	3
Семестр	6
Кількість змістових розділів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	28
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право» є засвоєння студентами основних юридичних понять у сфері сімейних правовідносин, а також набуття практичних навичок з вирішення ситуативних проблемних завдань в галузі сімейного права.

В результаті вивчення дисципліни у студента мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- здатність розкривати, пояснювати основні норми сімейного права,
- готовність грамотно використовувати основну юридичну термінологію в галузі сімейного права;
- здатність називати, аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють норми сучасного сімейного права,
- уміння порівнювати національне сімейне законодавство з міжнародними правовими актами;
- здатність розкривати, пояснювати зміст і структуру нормативно-правових актів, вміти ними користуватися, знаходити необхідну інформацію, співвідносити норми права з реальними життєвими ситуаціями;
- готовність пояснювати поняття сімейного спору, визначати його види та встановлювати порядок його вирішення;
- називати документи, які регламентують питання сімейних правовідносин.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Сімейне право» студент:

- знає, розкриває, пояснює основні норми сімейного права,
- знає, пояснює та грамотно використовує основну юридичну термінологію в галузі сімейного права;
- знає, називає, аналізує нормативно-правові акти, що регулюють норми сучасного сімейного права,
- порівнює національне законодавство з міжнародними правовими актами;
- знає, пояснює зміст і структуру нормативно-правових актів; вміє ними користуватися, знаходити необхідну інформацію, співвідносити норми права з реальними життєвими ситуаціями;
- юридично грамотно коментує, пояснює обставини взаємовідносин, що виникають в галузі сімейного права;
- надає консультації щодо можливостей подальшого розвитку подій, розв'язання та уникнення конфліктних ситуацій, визначає обтяжуючі і пом'якшуючі обставини;
- складає перелік нормативно-правових актів, які регулюють окремі сімейні правовідносини;
- складає проекти документів, що регулюють основні сімейні правовідносини, знаходить юридичні помилки і неточності у юридичних документах, вміє їх виправляти;
- називає осіб, які є сторонами сімейних правовідносин, визначає їхню роль, повноваження, права та межі компетентності.

4. Структура навчальної дисципліни

		Усього	Розподіл годин між видами роботи					самостійна
			Аудиторна					
			лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	
Змістовий модуль I. Поняття шлюбу								
1	Поняття, предмет, метод та принципи Сімейного права. Сімейне законодавство. Сімейні правовідносини.	8	2	2			4	
2	Шлюб.	6	2				4	
3	Особисті немайнових та майнові відносини подружжя.	8	2	2			4	
4	Припинення шлюбу.	6	2	2			2	
	Модульний контроль 1	2						
	Разом	30	8	6			14	
Змістовий модуль II. Родинні правовідносини. Діти, позбавлені батьківського піклування								
5	Визначення походження дітей.	8	2	2			4	
6	Особисті немайнові та майнові відносини батьків та дітей інших членів сім'ї та родичів.	8	2	2			4	
7	Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми. Патронат.	6	2				4	
8	Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу.	6	2	2			2	
	Модульний контроль 2	2						
	Разом	30	8	6			14	
	Всього	60	16	12			28	

* із урахуванням МКР

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. Поняття шлюбу

Лекція 1. Поняття, предмет, метод та принципи Сімейного права. Сімейне законодавство. Сімейні правовідносини. (2 год.)

Поняття, предмет та метод сімейного права. Основні засади (принципи) сімейного права

Джерела сімейного права України: Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України, міжнародні договори. Звичаї як джерело сімейно-правових норм

Поняття та види сімейних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення сімейних правовідносин. Строки у сімейному праві України.

Основні поняття теми: сімейне право, предмет сімейного права, методологія, імперативний метод, диспозитивний метод, принципи сімейного права, джерела права поняття «сім'я», поняття «член сім'ї», сімейно-правові взаємовідносини, домочадці, подружжя, наречені, правомірні юридичні дії.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 1-3.

Семінар 1. Поняття, предмет, метод та принципи Сімейного права. Сімейне законодавство. Сімейні правовідносини (2 год.)

Лекція 2. Шлюб (2 год.)

Поняття шлюбу. Порядок укладення шлюбу. Режим окремого проживання подружжя.

Визнання шлюбу недійсним. Правові наслідки визнання шлюбу недійсним.

Основні поняття теми: шлюб, юридичні наслідки, недійсний шлюб, подружжя, юридичні події/дії, акти цивільного стану, материнство, батьківство, фізичний та духовний розвиток, свобода особистої недоторканості, приватна власність, спільна сумісна власність.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 1-3.

Лекція 3. Особисті немайнових та майнові відносини подружжя (2 год.)

Правовий режим роздільного та спільного майна подружжя. Поділ спільного майна подружжя.

Шлюбний договір. Права та обов'язки подружжя щодо утримання.

Загальна характеристика та види особистих немайнових прав та обов'язків подружжя

Основні поняття теми: шлюб, юридичні наслідки, недійсний шлюб, подружжя, юридичні події/дії, акти цивільного стану, материнство, батьківство, фізичний та духовний розвиток, свобода особистої недоторканості, приватна власність, спільна

сумісна власність.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-3.

Семінар 2. Шлюб. Особисті немайнові та майнові правовідносини подружжя (2 год.)

Лекція 4. Припинення шлюбу (2 год.)

Поняття та підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання. Правові наслідки розірвання шлюбу.

Визнання розірвання шлюбу фіктивним.

Основні поняття теми: припинення шлюбу, розірвання шлюбу, фіктивність, позов, повторний шлюб, режим окремого проживання.

Семінар 3. Припинення шлюбу (2 год.)

Основна література: 1-5. Додаткова література: 1-3.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

Родинні правовідносини. Діти, позбавлені батьківського піклування.

Лекція 5. Визначення походження дітей (2 год.)

Визначення походження дитини від батьків, які перебувають у шлюбі між собою, батьки якої не перебувають у шлюбі між собою.

Оспорювання батьківства, материнства.

Рівність прав та обов'язків батьків щодо дітей, та рівність прав та обов'язків дітей щодо батьків. Права та обов'язки батьків та дітей.

Основні поняття теми: батьки, дитина, походження дитини, оспорювання батьківства, оспорювання материнства, ім'я дитини, реєстрація народження дитини, батьківські обов'язки, виховання дитини, батьківські права, позбавлення батьківських прав, управління майном, аліменти, частка від заробітку, тверда грошова сума, додаткові витрати.

Основна література: 1-5. Додаткова література: 4-5.

Семінар 4. Визначення походження дітей (2 год.)

Лекція 6. Особисті немайнові та майнові відносини батьків та дітей інших членів сім'ї та родичів (2 год.)

Роздільність майна батьків та дітей. Право власності дитини на майно. Право спільної сумісної власності батьків та дітей, управління майном дитини. Використання доходу від майна дитини. Право власності на аліменти одержані на дитину.

Обов'язки батьків та дітей по утриманню.

Права та обов'язки баби, діда, прабаби, прадіда, сестер, братів, мачухи та вітчима.

Вирішення судом спорів щодо участі баби, діда, прабаби, прадіда, братів, сестер, мачухи, вітчима у вихованні дитини.

Розмір аліментів, що стягуються з інших членів сім'ї та родичів, і строки їх стягнення.

Основні поняття теми: батьки, дитина, походження дитини, оспорювання батьківства, оспорювання материнства, ім'я дитини, реєстрація народження дитини, батьківські обов'язки, виховання дитини, батьківські права, позбавлення батьківських прав, управління майном, аліменти, частка від заробітку, тверда грошова сума, додаткові витрати.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 4-5.

Семінар 5. Особисті немайнові та майнові відносини батьків та дітей інших членів сім'ї та родичів (2 год.)

Лекція 7. Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми. Патронат. (2 год.)

Умови, порядок та правові наслідки усиновлення. Визнання усиновлення недійсним та його скасування. Позбавлення усиновлювача батьківських прав. Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, яка є іноземцем і проживає в Україні. Усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства.

Особа, яка може бути опікуном, піклувальником дитини. Опіка та піклування над дитиною, яка проживає у закладі охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі. Права дитини, над якою встановлено опіку або піклування. Права та обов'язки опікуна, піклувальника щодо дитини. Припинення опіки, піклування над дитиною. Звільнення опікуна та піклувальника дитини від їх обов'язків.

Договір про патронат. Згода дитини на проживання у сім'ї патронатного вихователя. Плата за виховання дитини. Обов'язки патронатного вихователя. Припинення договору про патронат.

Основні поняття теми: усиновлення, усиновлювач, дитина-сирота, таємниця усиновлення, недійсність усиновлення, опіка, піклування, опікун, піклувальник, заклад охорони здоров'я, патронат, договір про патронат, патронатний вихователь.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 4-5.

Лекція 8. Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу. (2 год.)

Прийомна сім'я. Прийомні батьки. Прийомні діти. Створення прийомної сім'ї.

Дитячий будинок сімейного типу. Батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу. Вихованці дитячого будинку сімейного типу. Створення дитячого будинку сімейного типу.

Основні поняття теми: прийомна сім'я, прийомні батьки, прийомні діти, діти-сироти, дитячий будинок, дитина–сирота, дитячий будинок сімейного типу, вихованці.

Основна література: 1-5. **Додаткова література:** 4-5.

Семінар 6. Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми. Патронат. Прийомна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу. (2 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія держави і права України» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
Відвідування семінарів (практичних)	1	3	3	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			67		67
Максимальна кількість балів		134			
Розрахунок коефіцієнта		1,34			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Критерії оцінювання самостійної роботи.

5 балів – завдання виконані в повному обсязі, студент має системні, дієві знання, володіє понятійним апаратом, відповіді на запитання вичерпні й аргументовані, не мають помилок.

4 бали – робота виконана в повному обсязі, але має деякі неточності і незначні помилки; достатньо високий рівень загальної обізнаності з предмету та адаптивності при доборі потрібного матеріалу.

3 бали – поверхнєве знання змісту тем з дисципліни, труднощі при використанні понятійного апарату, відсутність міцних логічних зв'язків і послідовності у розумінні навчального предмету.

2 бали – студент знайомий з матеріалом, але не виділяє основних положень, допускає суттєві помилки, які викривлюють зміст, не вміє користуватися термінологією і поєднувати теоретичні засади з практичним їх втіленням.

1 бал – не виявляє розуміння матеріалу, має розрізненні знання, допускає грубі помилки, обсяг виконаного завдання менше 20%.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення модульного контролю – модульна контрольна робота

Форма проведення – письмова.

Час проведення – 80 хвилин.

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання:

Письмові відповіді на теоретичні питання (розв'язання задач) оцінюються в залежності від правильності та повноти відповіді.

Виконання тестових завдань оцінюється в 1 бал за кожен правильну відповідь

Письмові відповіді на 2 теоретичних питання – 15 балів

Виконання 10 тестових завдань – 10 балів. Всього балів – 25.

Обов'язково вказати скільки яких завдань буде і скільки балів можна отримати

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю. Результати заліків оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів, і оголошуються на останньому практичному, семінарському чи лабораторному занятті.

Оцінка виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт для проміжного контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. У разі невиконання окремих обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студент повинен виконати їх і прозвітуватись у строк до останнього семінарського (практичного, лабораторного) заняття. Час та порядок виконання робіт і звітування визначає викладач. Якщо за результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент набрав менше ніж 35 балів, то для одержання заліку він має пройти повторний курс вивчення відповідної навчальної дисципліни.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	100-90	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Сімейне право»

Разом: 60 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., самостійна робота – 28 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модуль	Змістовний модуль І					Змістовний модуль ІІ				
Тема модуля	Поняття шлюбу					Родинні правовідносини. Діти, позбавлені батьківського піклування.				
Лекції	1	2	3	4		5	6	7		
Дати										
Теми лекцій	Поняття, предмет, метод та принципи Сімейного права. Сімейне законодавство. Сімейні правовідносини.	Шлюб.	Особисті немайнових та майнові відносини подружжя	Припинення шлюбу		Визначення походження дітей.	Особисті немайнові та майнові відносини батьків та дітей інших членів сім'ї та родичів.	Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми. Патронаж.	Приймна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу.	
Теми семінарських занять	Поняття, предмет, метод та принципи Сімейного права. Сімейне законодавство. Сімейні правовідносини.		Шлюб. Особисті немайнових та майнові відносини подружжя	Припинення шлюбу		Визначення походження дітей	Особисті немайнові та майнові відносини батьків та дітей інших членів сім'ї та родичів.		Усиновлення. Опіка та піклування над дітьми. Патронаж. Приймна сім'я. Дитячий будинок сімейного типу.	
Види поточного контролю					МКР 1					МКР 2
Підсумковий контроль	залік									

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі акти:

1. Конституція України - Закон України від 28 червня 1996 р.// Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. -Ст. 141.Сімейний кодекс України <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Закон України від 26.04.2001 «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 30.
3. Закон України від 15.11.2001 р. «Про попередження насильства в сім'ї». <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>
4. Закон України від 21.11.1992 р. в редакції від 18.10.2012 р. «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>
5. Закон України від 01.07.2010 р. «Про державну реєстрацію актів цивільного стану». <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2398-17/page2>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2002 р. № 1740 «Про затвердження Порядку здійснення добровільного медичного обстеження осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу» // Урядовий кур'єр від 27.11.2002 р. – №221.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від від 26 лютого 1993 р. № 146 зі змінами «Про перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб» // Офіційний вісник України від 29.07.2011 р. – № 55.
8. Положення про прийомну сім'ю, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 565.
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-%D0%BF>
9. Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 564.
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/564-2002-%D0%BF>

Базова:

1. Сімейне право : підручник / за заг. ред.: В. І. Борисова, І. В. Жилінкова. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2012. – 322 с.
2. Сімейне право : підручник / за заг. ред.: В. І. Борисова, І. В. Жилінкова. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2012. – 322 с.
3. Сімейне право України: Підручник / Л. М. Баранова, В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. – К.: Юрінком Інтер, 2010. — 264
4. Сімейне право України: Підручник / За ред.. Є. О. Харитоновна, Н. Ю. Голубевої. — К.: Істина, 2010. — 320 с.
5. Апопій І. В. Сімейне право України [Текст]: навч. посіб. для студ. вузів / І. В. Апопій. – 2-е вид., переробл. та допов. – К. : ЦУЛ, 2011. – 359 с.

Допоміжна:

1. Гандзюк Г.Ю., Пульнєва О.С. Шлюб та аліменти // Центр правових досліджень. – К. : Видавець Фурса С.Я., 2005. – 44 с. – (Серія "Правовий всеобуч населення").
2. Корнякова Т. Інтереси держави – це і права дітей, права кожного з громадян...// Вісник прокуратури. – 2003. – № 2. – С. 14-17.
3. Сімейне право: Нотаріат. Адвокатура. Суд: Науково-практичний посібник.: У 2 кн. / Драгнева Л. Ю., Пульнєва О. С., Фурса Є. І., Фурса С. Я. та ін / За заг. ред. С. Я. Фурси. — К.: Видавець Фурса С. М., 2005. — 876 с.
4. Правове положення неповнолітніх в Україні. — Х.: Еспада, 2002. — 576 с.
5. Сапейко Л. В., Кройтор В. А. Аліменти дітям та батькам: Монографія. — Х.: Еспада, 2008. — 160 с.
6. Розгон О. Шлюб громадянина України з іноземцем на території України / О. Розгон // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2012. – № 1. – С. 321–326.
7. Розгон О. Феномен міжнародного усиновлення / О. Розгон // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2011. – № 2. – С. 49–59.
8. Мироненко В. Особливості усиновлення дітей-громадян України іноземними громадянами / В. Мироненко // Нотаріат для вас. – 2012. – № 5. – С. 33–39.
9. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Право України. – 2013. – № 7. – С. 154–182.
10. Калакура В. Я. Проблеми колізійного регулювання сім'ї та шлюбу в міжнародному приватному праві / В. Я. Калакура // Право України. – 2013. – № 7. – С. 145–153.
11. Євко В. Ю. Основні протиріччя правового регулювання міждержавного всиновлення в Україні / В. Ю. Євко, С. М. Кравчук // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. – 2011. – № 12. – С. 46–54.
12. Розгон О. Шлюб громадянина України з іноземцем на території України / О. Розгон // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2012. – № 1. – С. 321–326.

9.Додаткові ресурси

Сайт Верховної Ради України — www.zakon1.rada.gov.ua.

Бібліотека імені В. І. Вернадського — www.nbu.gov.ua

Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім.

В.М.Каразіна — <http://www.univer.kharkov.ua>

Харківська державна наукова бібліотека ім.В.Г.Короленка —
<http://korolenko.kharkov.com>

Бібліотека юриста — <http://www.lawbook.by.ru>

«Правознавець», бібліотека юридичної літератури — <http://www.pravoznavec.com.ua>

Одеська державна наукова бібліотека <http://www.odnb.odessa.ua>

Сімейний кодекс України <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

Коментар до сімейного кодексу http://urist-ua.net/кодекси/сімейний_кодекс_україни/